

Nr 227.

Av herr **Bärg**, om pensioner åt tretton änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori.

I motion nr 142 inom andra kammaren hemställde undertecknad och numera avlidne riksdagsman E. C. Kropp vid 1918 års lagtima riksdag om pension till tolv änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Bankoutskottets utlåtande över motionen (nr 62 punkt 9:o) var särdeles välvilligt hållet och det avslagsyrkande, vartill utskottet kom, stödde sig väsentligt på den förhoppningen att, då det förslag som den 3 november 1917 avgavs av särskilda sakkunniga angående det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering och som då var beroende på Kungl. Maj:ts prövning, efter vederbörlig beredning förelades riksdagen, även dessa änkors pensionsförhållande komme under omprövning, vadan utskottet icke ville genom att tillstyrka motionen föregripa resultatet av de sakkunnigas utredning. Utskottets avstyrkande godkändes även av andra kammaren.

Ehuru utskottets skäl synes väga tungt, dristar jag mig dock att på nytt föra frågan på tal. Det torde måbända dröja ännu ett och kanske flera år, innan beslut i avsedd riktning är att vänta och under tiden lider den enskilda individen nöd.

Möjligt är ock, att enär nästan alla här ifrågasatta äro högt ålderstigna (samtliga utom två mellan 70 och 87 år), då staten en gång skall träda till för att bringa lindring i deras nödläge, den redan förekommit av döden. Den långa tid i statens tjänst dessa änkors män haft, den skicklighet de ådagalagt och deras hedrande uppförande, varom de flestas utmärkelser bära vittne, göra, att jag anser staten har mycket starka skäl att snarligen träda hjälpande emellan när nöden hemsöker dem på deras ålderdom.

Någon fråga av större ekonomisk betydelse för staten kan det

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 4 saml. 86 häft. (Nr 227.) 1

här i och för sig icke vara tal om, till följd av det ringa antal och de små belopp det här skulle gälla. De föreslagna pensionstagarnas höga ålder borgar även för, att det här icke heller kan gälla någon längre tid. Det verkligt avgörande skälet till avslag å fjorårets motion i denna sak var ju av helt principiell art jämte betänkligheter mot de konsekvenser som kunde följa med ett bifall. Som av artilleridepartementets yttrande — intaget i utskottets betänkande — framgår, torde avsteg redan förut gjorts från den grundläggande principen i fråga om änkepensionering. Och fråga torde därför vara, huruvida det som står orubbat kvar av denna princip, bör vara starkt nog att, under den tid som kan dröja till dess hela denna fråga blivit ordnad, utgöra skäl att lämna här berörda gamlingar ohulplna.

Vad som ytterligare manat mig att nu förnya motionen, är den oerhörda levnadskostnadsstegring, som ägt rum sedan riksdagen senast behandlade denna fråga och som gjort fattigdomens tryck ännu hårdare. Normala regler ha också i mångt och mycket fått vika för nu rådande exceptionella förhållanden. Sålunda ha ju statsmakterna fått på förut otänkt sätt träda emellan för att lindra kristidstrycket för så väl dem, som staten har mera direkta förpliktelser emot, som de mindre bemedlade i allmänhet. En fläkt av samma hänsyn till rådande tidsläge synes även böra kunna sträcka sig ut till här berörda personer och bidraga att skingra de betänkligheter, som för ett år sedan ansågos för tungt vägande gent emot ett bifall till då gjord framställning.

Till de tolv, som av oss föreslogos till pension, har nu kommit ytterligare en, vars man avlidit 1918, och vågar jag vördsamt till riksdagen hänskjuta frågan om pension för följande änkor efter personer, som haft anställning vid gevärsfaktoriet, samt i sammanhang därmed meddela de upplysningar om inverkaende omständigheter, jag kunnat inhämta.

1. Stockmakaren Gustav Anders Almqvists änka Kristina Katarina Almqvist, född Eriksson den 2 maj 1846. Vid sin död år 1907 hade mannen under 17 år haft anställning vid faktoriet och var fortfarande anställd där. Änkan är medellös, åtnjuter folkpension med kronor 47.20 årligen och är nu boende hos en sin dotter i Eskilstuna.

2. Förmannen Carl Johan Bergströms änka Johanna Sofia Bergström, född Andersson den 30 december 1848. Mannen erhöll år 1913 avsked med pension efter 50 års tjänst vid gevärsfaktoriet och erhållen medalj för nit och redlighet. Han dog 1915. Änkan är medellös, har kronor 70.80 i folkpension och har tidtals haft fattigunderstöd. Hon bor hos en dotter, som har två barn att försörja.

3. Stockmakaren Anders Fredrik Bjurlings änka Johanna Fredrika Bjurling, född Blomkvist den 29 september 1842. Mannen var efter 38 års tjänst föreslagen till erhållande av medalj år 1907, då döden inträffade. Enligt intyg av komministern i Eskilstuna församling är änkan mindre bemedlad. Hon har, enligt uppgift från annat håll, en årsinkomst av ej fullt 200 kronor.

4. Förmannen Anders Engbloms änka Anna Sofia Karolina Engblom, född Andersson den 13 december 1832. Mannen, som dog 1911, erhöll avsked med pension 1910 efter 60 års tjänst och erhållen silvermedalj. Änkan är medellös och har i folkpension kronor 47.20.

5. Filaren Frans Alfred Grönlunds änka Augusta Vilhelmina Grönlund, född Hammarbäck den 15 juli 1857. Mannen erhöll efter 35 års tjänst och tilldelad silvermedalj avsked med pension år 1907 och avled 1917. Änkan är medellös och lider, enligt läkarbetyg, av sjukdom, på grund varav hennes arbetsförmåga är nedsatt.

6. Filaren Gustaf Bernhard Janssons änka Karolina Vilhelmina Jansson, född Holmström den 12 november 1840. Mannen, som erhållit silvermedalj, frånträdde sin anställning efter 40 års tjänst år 1913 med pension och avled år 1917. Änkan är, enligt intyg av pastor i Bettna församling, medellös. Hon underhålls av en dotter, som är lärarinna.

7. Förmannen Per Vilhelm Janssons änka Klara Lovisa Jansson, född Andersson den 5 september 1845. Mannen var under 22 år och fortfarande anställd vid faktoriet, då han år 1912 avled. Änkan, som har folkpension å kronor 70.80, är i övrigt medellös och underhålls av sina barn.

8. Förmannen Emil Sundholms änka Maria Eleonora Sundholm, född Molin den 12 december 1876. Mannen avled år 1911 under anställning vid gevärsfaktoriet, vilken anställning han innehaft i 22 år. Änkan är medellös och har att försörja två barn, av vilka det ena är fött efter faderns död. Hon är medellös och, enligt läkarbetyg i följd av kronisk magsjukdom och allmän svaghet, oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehälle oundgängligen erfordras.

9. Verktygsarbetaren Karl Alfred Svedins änka Stina Katarina Svedin, född Jansson den 23 mars 1841. Mannen dog år 1911 under sin anställning vid gevärsfaktoriet, vilken han innehaft i 28 år. Änkan, som är medellös, har jämte folkpension å kronor 70.80 fattigunderstöd.

10. Härdaren Karl Otto Westholms änka Anna Sofia Westholm, född Andersdotter den 2 april 1848. Mannen hade vid sitt avsked år 1909 i 34 år varit anställd vid gevärsfaktoriet och därunder erhållit

silvermedalj och erhöll efter avskedstagandet pension. Änkan är medellös och sjuk. Hon har folkpension å kronor 62.70 och försörjes i övrigt av en i Nyfors bosatt dotter.

11. Smidesarbetaren Ulrik Widergrens änka Anna Lovisa Widergren, född Andersson den 17 september 1846. Efter 30 års anställning vid gevärsfaktoriet erhöll mannen avsked år 1902 och avled 1911. Änkan är medellös och sjuklig. Hon har folkpension å kronor 70.80 samt dessutom årligen 20 kronor i understöd från en enskild fond.

12. Brandvaktsförmannen Karl Oskar Vikstrands änka Kristina Katarina Vikstrand, född Löth den 21 februari 1834. Efter 32 års tjänst, varunder han erhållit silvermedalj, undfick mannen avsked med pension år 1910 och avled år 1917. Änkan är medellös. Hon har folkpension å kronor 70.80 samt försörjes i övrigt av en måg, som är arbetare.

13. Filare Axel Antonius Wibells änka Augusta Wibell, född Stenström den 15 september 1842. Efter 44 års anställning vid gevärsfaktoriet, varunder han tilldelades silvermedalj, erhöll mannen avsked år 1913 och avled år 1918. Änkan är medellös och sjuklig samt försörjes av barnen.

Samtliga änkor, för vilka frejdebytyg vidfogas, åtnjuta medborgerligt förtroende.

Det belopp som syntes böra tillkomma var och en av dessa föreslogs förlidet år till 300 kronor årligen.

På grund av vad jag här anfört, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen täcktes medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med den 1 januari 1919 under deras återstående livstid årligen till var och en av ovan angivna tretton änkor efter arbetare vid gevärsfaktoriet, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, utbetalas pension å trehundra kronor.

Stockholm den 21 januari 1919.

A. J. Bårg.

Bilaga.

Uppsl. i Förs.-boken 504.

Åldersbetyg.

Att Kristina Katarina Almkvist, f. Eriksson, änka efter fakt. arb. Gustaf Anders Almkvist, är född den 2 maj år 1846 (fyrtiosex) i Floda församling i Söderml. län, och är medellös, betygar Fors församling i Södermanlands län den 13 januari år 1919.

Nils Jansson.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1053.

Åldersbetyg.

Att änkan Johanna Sofia Bergström, f. Andersson, är född den 30 december år 1848 (fyrtioåtta) i Klosters församling i Södermanl. län, samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 858.
Nr 312.

Åldersbetyg.

Att änkan Johanna Fredrika Bjurling, f. Blomkvist, änka efter Anders Fredrik Bjurling, stockmakare, är född den 29 september år 1842 (fyrtiotvå) i Tumbo församling i Södermanl. län, samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1366.
Smeden 5.

Åldersbetyg.

Att änkan Sofia Carolina Engblom, f. Andersson, är född den 13 december år 1832 (trettio två) i Fors församling i Södermanl. län, samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1688.

Åldersbetyg.

Att Augusta Vilhelmina Grönlund, änka efter faktoriarbetaren Frans Alfred Grönlund, är född den 15 juli 1857 (femtiosju) i Huddinge församling i Stockholms län och är medellös, betygar Fors församling i Södermanlands län den 13 januari år 1919.

Nils Jansson.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1:150.

Åldersbetyg.

Att änkan efter filaren Gustaf Bernhard Jansson i Fors församling, död 1 augusti 1917, Carolina Wilhelmina, f. Holmström, från Erstorp, är född den 12 november år 1840 (fyrtio) i Skultuna församling i Västmanlands län, betygar Bettna församling i Nyköpings län den 11 januari år 1919.

E. H. Annell.
Kyrkoherde.

Uppsl. i Förs.-boken 209.

Åldersbetyg.

Att Klara Lovisa Jansson, f. Andersson, änka efter faktoriarb. Per Vilhelm Jansson är född den 5 september år 1845 (fyrtiofem) i Askersunds församling i Örebro län och är medellös, betygar Fors församling i Södermanlands län den 13 januari år 1919.

Nils Jansson.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1034.

Åldersbetyg.

Att Maria Eleonora Sundholm, f. Molin, änka efter faktoriarb. Emil Sundholm är född den 12 december år 1876 (sjuttiosex) i Fors församling i Södermanl. län och är medellös, betygar Fors församling i Södermanlands län den 13 januari år 1919.

Nils Jansson.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 651.
Nr 236.

Åldersbetyg.

Att änkan Stina Katarina Svedin, f. Jansson, änka efter fakt. arb. Carl Alfred Svedin, är född den 23 mars år 1841 (fyrtioett) i Kung Karls församling i Västmanl. län samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 266.

Åldersbetyg.

Att Anna Sofia Vestholm, f. Andersson, är född den 2 april år 1848 (fyrtioåtta) i Eskilstuna församling i Södermanl. län och är medellös, betygar Fors församling i Södermanlands län den 13 januari år 1919.

Nils Jansson.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1120.
Nr 391.

Åldersbetyg.

Att Anna Lovisa Vidergren, f. Andersson, änka efter Ulrik Vidergren, smidesarbetare, är född den 17 september år 1846, (fyrtiosex) i Vallby församling i Södermanl. län samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 1259.
Oxen 6.

Åldersbetyg.

Att änkan Kristina Katarina Vikstrand, f. Löth, änka efter fakt. arb. Carl Oskar Vikstrand, är född den 21 februari år 1834 (trettiofyra) i Bettna församling i Södermanl. län samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.

Uppsl. i Förs.-boken 989.
Nr 357.

Åldersbetyg.

Att änkan Augusta Vibell, f. Stenström, änka efter filaren Axel Antonius Vibell, är född den 15 september år 1842 (fyrtiotvå) i L:a Mellösa församling i Södermanl. län samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 8 januari år 1919.

Carl Andeer.
Komminister.